

Til Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 28. april 2020

Midlertidige endringer i helseberedskapsloven (endringer for å avhjelpe konsekvenser av covid-19)

SAFO er en paraplyorganisasjon for Norges Handikapforbund (NHF), Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) og Foreningen Norges Døvblinde (FNDB). SAFO arbeider for likestilling og likeverd for mennesker med funksjonsnedsettelse, med lik rett til deltakelse i samfunnet.

Det fremgår av forskriften § 1 at formålet med forskriften er å bidra til likeverdig tilgang til helse- og omsorgstjenester og en effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser under utbruddet av covid-19.

Vi støtter departementets forslag om en midlertidig hjemmel i helseberedskapsloven. Vi vil komme med våre innspill i en ordinær høringsrunde hvis det viser seg at det vil være et behov for en endring av lovverket på permanent basis. Vi baserer vår støtte på forutsetningen av at loven oppheves 1. januar 2021, og hvor adgangen til å benytte hjemmelsbestemmelsen utløses av at Kongen beslutter at det er krise eller katastrofe, jf. helseberedskapsloven § 1-5 første ledd nr. 2.

Vi mener også det er viktig at det gjøres grundige vurderinger om forholdsmessighet ved hver vurdering av om helseberedskapsloven § 1-5 første ledd nr. 2 fjerde punktum utløser behov for utvidelse for et begrenset tidsrom og maksimalt for 1 måned og hvor beslutningen kan gjentas for en måned av gangen.

Vi vil vektlegge behovet for å sikre at tiltak som er ikke er proporsjonale ikke iverksettes. Erfaringene så langt er at det har vært gjennomført begrensinger knyttet til tjenester i en del kommuner utover behov. Fra organisasjonenes side vil vi understreke betydningen av at det ikke åpnes for adgang til å foreta midlertidige endringer i øvrige kapitler i pasient- og brukerrettighetsloven, for eksempel i bestemmelsene om samtykke, medvirkning eller informasjon.

Vi støtter også opp under forutsetningen av at det ikke kan gjøres unntak i retten til øyeblikkelig hjelp og retten til nødvendig helsehjelp fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten og fra spesialisthelsetjenesten, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a første og andre ledd og § 2-1 b første ledd og andre ledd første punktum.

Vi vil henvise til kapittel 3.3 i høringsnotatet.

Kapittelet viser til at man ikke kan fravike Grunnloven. Dette legger sterke føringer på sikringen av likeverdige tjenester også i en krisesituasjon. Det henvises til menneskerettighetslovens status og forrang i rettsanvendelsen. Vi vil understreke betydningen av at man følger opp FN konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne CRPD sine prinsipper i det videre arbeidet.

Fra organisasjonens side vil vi fremheve betydningen inkorporeringen av CRPD i menneskerettsloven. Det kommer tydelig frem i situasjonen med en pågående pandemi og behov for raske tilpasninger av lover og forskrifter for å håndtere den løpende situasjonen den avgjørende betydningen dette har for å sikre funksjonshemmede det samme rettsvernet som andre innbyggere i Norge har. Status i dag er at CRPD kan fravikes, men skal respekteres. Selv om dette ikke er en høring av CRPD sin status i norsk lov mener vi det er riktig å påpeke konsekvensen av konvensjonens status.

Vi merker oss at Helse- og omsorgsdepartementet mener at det er grunn til å anta at det også etter at koronaloven oppheves, kan være behov for enkelte tilpasninger og unntak i lovverket knyttet til pasient- og brukerrettigheter for at helse- og omsorgstjenesten skal ha et større handlingsrom til å bruke ressursene på best mulig måte i den foreliggende situasjonen. Det er for oss uklart hva man her mener med den foreliggende situasjonen. Vil det i forlengelsen kunne være opp til den enkelte kommune å vurdere at det fortsatt er i en situasjon som gir grunnlag for videreføring av unntaksbestemmelser. Vi ber derfor departementet klargjøre hva man legger i formuleringene.

Vi vil avslutningsvis understreke behovet for en streng fortolkning av om vilkårene for anvendelse av hjemmelen i forskriftene er tilstede for å bidra til likeverdig tilgang til nødvendige helse- og omsorgstjenester og en forsvarlig og effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Nødvendige og forholdsmessighet i tiltakene som iverksettes vil vi be departementet understreke betydningen av.

Med vennlig hilsen

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Tove Linnea Brandvik
Styreleder

SAFO, Postboks 8953 Youngstorget, 0028 Oslo, Tlf 22 39 60 50. Epost- post@safo.no